

Nikola Vranješ

**I FEDELI LAICI NELLA MISSIONE DELLA
CHIESA IN CROAZIA OGGI.
SFIDE E PROSPETTIVE**

Pontificia Università Lateranense, Roma, 2008., 368 str.

Doktorsku disertaciju pod naslovom *I fedeli laici nella missione della Chiesa in Croazia oggi. Sfide e prospettive* obranio je 2008. godine Nikola Vranješ, svećenik Riječke nadbiskupije, (rođen 1976. godine u Korenici, Gospićko-senjska biskupija) na Lateranskom sveučilištu u Rimu. Danas je Nikola Vranješ asistent na Katedri pastoralne teologije Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, na Područnom studiju Teologija u Rijeci. Njegova disertacija nije prvi ni jedini povijesno-teološki i analitički prikaz teološko-pastoralne situacije vjernika laika u Crkvi u Hrvatskoj u razdoblju prije i u vrijeme Koncila, s osobitim naglaskom na razdoblje demokracije od 1991. godine do danas. Ipak je on opravdan jer je sazdan prema načelima suvremene pastoralne teologije koja vrednuje ne samo povijesna nego i sociološka kretanja u hrvatskom društvu i Crkvi.

U uvodu (str. 10-14) Vranješ ističe kako laici u Crkvi predstavljaju veliku većinu Božjeg naroda, pa samim time postaju nezaobilaznim čimbenikom u njezinu poslanju i djelovanju. Osobito političko stanje u kojemu je Crkva živjela u socijalističkoj Jugoslaviji bilo je razlogom da se položaju i djelovanju laika u Crkvi nije moglo prije dva desetljeća posvetiti adekvatnu pozornost. Stoga ono danas traži ispravnu prosudbu i ubrzano rješavanje. Vranješ upravo to i čini u svom radu jer se nije zaustavio samo na registriranju i opisivanju povijesnih događaja koji su uvjetovali položaj vjernika laika u pretkoncilskom razdoblju, u vrijeme Koncila i postkoncilskom vremenu od pojave demokracije do naših dana. Vlastitosti tog vremena nastoji prosuditi analitički, kritički i normativno, tj. zacrtati prikladne pastoralne postupke kojima će se ispraviti nedostaci naslijeđenog

sadašnjeg stanja vjerskog života i pastoralnog rada kada su u pitanju vjernici laici i njihovo mjestu u Crkvi.

Samu je radnju Vranješ razdijelio u tri dijela. U prvome donosi povijesni pregled od početka organiziranog djelovanja laika s posebnim osvrtom od Koncila do danas (str. 14-172). Započinje razdobljem tzv. Katoličkog pokreta u Hrvatskoj pa do uspostave ideološkog i političkog komunizma. Vrijeme je to uvjetovano jednim specifičnim povijesnim zbivanjem koje se očitovalo u osobitom položaju i značenju koji su vjernici laici odigrali u Crkvi (str. 14-31). U drugom je razdoblju smjer kretanja laikata kako u hrvatskom društvu tako i u hrvatskoj Crkvi, svakako bitno obilježen dolaskom na vlast i dugom vladavinom komunizma (str. 31-110). Treće razdoblje započinje demokratskim promjenama koje su se dogodile 1991. godine i koje je pratio i Domovinski rat te ratna stradanja u velikom djelu Hrvatske (str. 110-172). Demokracija je ponovno otvorila vrata za slobodno djelovanje vjernika laika i omogućila im bolje i svestranije djelovanje unutar društvenog i crkvenog života. Kako su i na koji način dočekane te i takve promjene u hrvatskoj Crkvi, kako među laicima tako i među biskupima i svećenicima, tematika je kojim se Vranješ bavi u drugom dijelu svoje radnje (str. 175-240). Krenuvši od kriteriološke prosudbe aktualnog stanja na osnovi dokumenata crkvenog učiteljstva, on dolazi do specifičnih kriterija za prosuđivanje djelovanja vjernika laika. Među tim kriterijima na prvom je mjestu buđenje svijesti o ulozi laika u Crkvi i njihovu neophodnom djelovanju u Crkvi. Taj zahtjev pred crkveno vodstvo stavlja zadatak mijenjanja «*formae mentis*» koja vodi unapređenju pastoralne prakse s obzirom na vjernike laike (str. 220-240). Jedino je na takav način moguće ostvarenje novih operativnih modela za jedan novi zamah u djelovanju vjernika laika u skladu sa zahtjevima koje pred njih stavlja Drugi vatikanski koncil, o čemu je riječ u trećem dijelu ove radnje (str. 240-303). Nakon što je u prva dva dijela disertacije analitički i kritički opravdao da je prošlo jedno povijesno razdoblje u kojemu su vjernici laici, prvo, uglavnom smatrani pasivnim elementom u odnosu na hijerarhiju Crkve, a zatim su se pod terorom komunizma morali usmjeriti na unutarnje djelovanje bez velikih mo-

gućnosti za vanjski pastoralni angažman, Vranješ u ovom djelu ukazuje na jednu novu realnost sadašnjeg crkvenog trenutka i obrazlaže u kojim je razmjerima on realno polazište za određivanje programa i sadržaja sadašnjeg i budućeg pastoralnog djelovanja.

Ova disertacija sadrži niz pojedinosti, podataka, informacija, tvrdnji i prosudbi suvremenih domaćih i stranih teologa, a napose onih pastoralne teologije. Sve je to od velike važnosti za jedno buduće teološko-pastoralno promišljanje i, još više, za djelovanje vjernika laika u društvu i Crkvi u Hrvata. Spomenuto gradivo autor istovremeno usustavljuje, procjenjuje i ocjenjuje, nudeći tako jedan izvanredan dokument o onome što se događalo nekada, ali i o važnosti sadašnjeg trenutka kada su, prema njegovu sudu, sustav vanjskih okolnosti i pozitivna spremnost samih vjernika laika povoljni da vjernici laici ostvare svoje poslanje u cijelosti. Stoga smatram kako primjena znanstvenog modela za takav angažman, koji nudi Vranješ, ima operativnu pastoralnu vrijednost. Osim toga, ovaj rad svojim ustrojstvom može biti prikladan uzorak za slična istraživanja i prosuđivanja i drugih teološko-pastoralnih zbivanja u pastoralnom djelovanju Crkve u Hrvatskoj.

Veronika Reljac